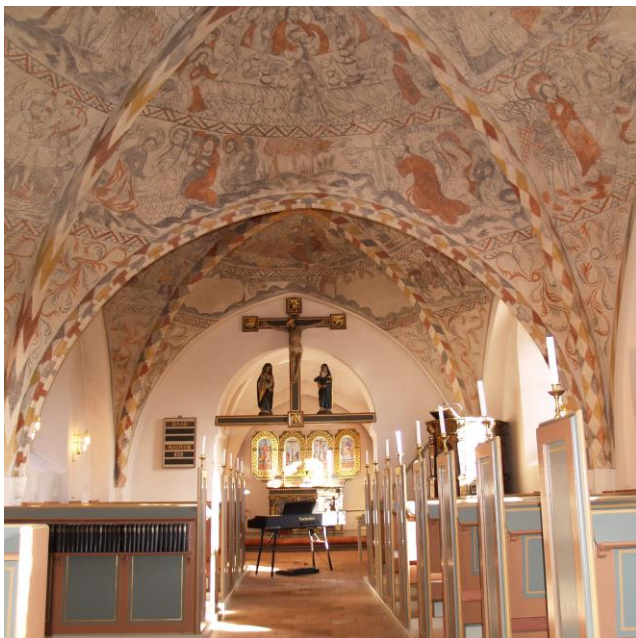
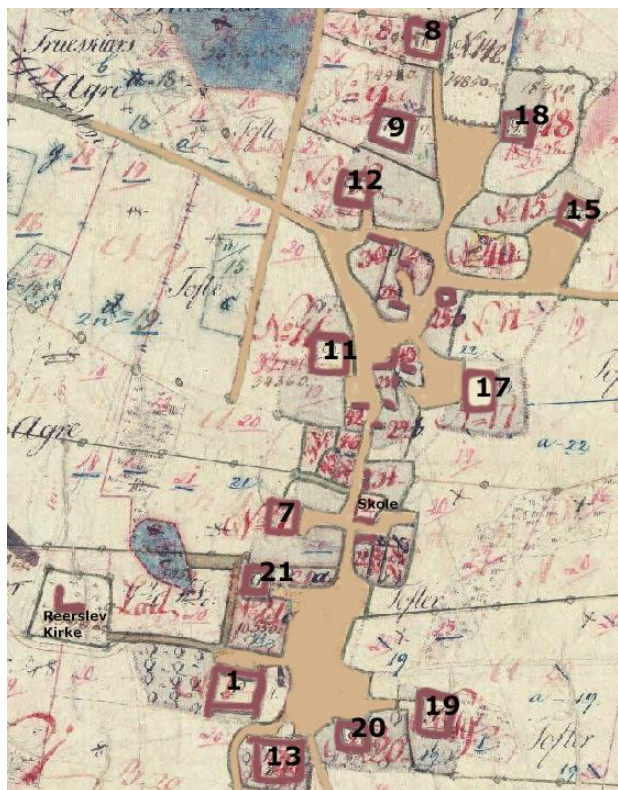

Reerslev

Navnet **Reerslev** betyder *Retars Arve gods* og blev første gang registreret i 1257. Bebyggelsen er dog meget ældre.

Da isen fra sidste istid trak sig tilbage for ca. 14.000 år siden, efterlod den store mængder af ler og grus vest for Reerslev. Siden kom stenalderjægerne og stenalderbønderne til og slog sig ned i området. Omkring år 1100 blev kirken bygget i udkanten af Reerslev. I 1257 blev navnet første gang registreret som *Rerhaelef*.

I 1470'erne dekorerede *Isefjordmesteren* kirkens 2 hvælv med spændende kalkmalerier. En af Reerslevs smukkeste skatte i dag. I 1680'erne talte Reerslev 14 gårde og en halv snes huse. Hundrede år efter var der desuden 4 mindre gårde og 13 husmænd, der alle fik deres egen lod ved udskiftningen 1794.

Da Hedehusene så småt voksede frem i slutningen af 1800-tallet, blev gårde og huse med jord vest for landsbyen udfordret, for under jorden lå jo værdifulde lag af grus. *Hedehusene Grusgrav- og Skærfefabrik* købte da også i løbet af 1900-tallet jordene pga gruset.

I 1977 begyndte *I/S Hedeland* at opkøbe de udgravede grusgrave og omdanne dem til et rekreativt område. I dag ligger Hedelands skibakken, operaen Hedeland der, hvor Reerslevs mark engang lå.

På din tur til Reerslev skal du nyde kirken meget velbevarede kalkmalerier, der skildrer Jesus liv fra undfangelse til død. Ekstra spændende er det, at personerne bærer de drager, man havde på den gang. Man kan således via kalkmalerierne besøge folk i 1400-tallet.

Reerslev landsby er også et besøg værd, idet det gamle bystævne tilbage fra middelalderen er bevaret, ligesom mange af de gamle gårde og huse fortsat ligger her. Nyd undervejs de mange bygninger, der smukt spejler sig i landsbyens mange gadekær. Start i Reerslev Kirke. Her kan du også parkere.

For at få ekstra meget ud af kalkmalerierne, kan du starte med at gå på skattejagt i dem. Få fat i **Historiske skattejagt for Reerslev**. Scan denne QR-kode.

1. Reerslev Kirke

Reerslev Kirke er fra 1100-tallet. Selvom kirken er forskallet med røde sten, så er den bygget af tilhuggede kampesten. I begyndelsen bestod den af et skib og et kor med fladt loft.

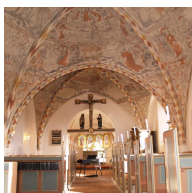

I middelalderen fik den oprindelige kirken et tårn mod vest, et våbenhus til mændene mod syd og et sakristi og en indgang til kvinderne mod nord. Dertil blev det flade loft erstattet af to hvælvinger.

I 1470'erne blev de to hvælv forsynet med interessante kalkmalerier. Det var den kendte *Isefjordmester*, der kom til at stå for dem. Med jordfarverne orange, gul, grå og sort beskrev han Jesus

liv. Som andre af hans værker, var der ingen hvide flader. Han udfyldte altid den hvide baggrund. Er det scener indenfor, er der vægtæpper med gardinringe på stang og et rudemønstret tæppe. Er det udenfor er der sorte stjerner. Et andet særtræk er hans ansigter. De gode mennesker har runde kinder og store, runde, venlige øjne. Bøddlerne er i modsætning hertil som karikaturer tegnet grimme og onde. De er iført 'nissehuer' eller hatte med stort svaj. Hestene er pasgængere med store, æselagtige ører og bjældebesat seletøj. Efter reformationen forfaldt kalkmalerierne og blev siden overkalket.

I 1864-82 blev kirken renoveret. Våbenhuset mod syd og tårnet blev nedrevet. Et nyt tårn kom til, samtidig

med at man forlængede kirken mod vest. Dertil skiftede kirken udseende, idet den blev forskallet med røde sten. Samtidig blev de gamle kalkmalerier afdækket. Nogle kolossale hoveder på væggene op mod koret, der skar ansigter og rakte tunge, blev hurtigt tildækket igen, da man fandt, at de var for rå og anstødelige i fremstillingen. Derimod lod man de to hvælve med Jesus liv forblive afdækket. Nyd dem.

Foruden kalkmalerierne rummer kirken en **døbefont** fra **1100-tallet**. Et stort flot **krucifiks** foran buen op til alteret fra **1520**, mens sidefigurene, den sørgende Maria og apostlen Johannes, er tilføjet i 1600-tallet. **Prædikestolen** er fra **1609**. **Stolene** er fra **1870**, mens **altertavlen** er fra 2006. Det er den fjerde altertavle i kirken. Det er en gave fra **Erik Ring Hansen**, der selv har lavet den.

II. De hellige tre konger II.A. Maria og Elisabeth (II.B. Fremstilling i templet)	III. Barnemordet III.A. Soldater III.B. Det hastigt voksende korn
I. Jesus fødsel I.A. Bebudelsen I.B. Englen og hyrderne	IV. Palmesøndag IV.A. Flugten til Egypten IV.B. Jesus dåb
V. Nadveren V.A. Fodvask V.B. Bøn i Getsemane have	VI. Judaskysset VI.A. Fremstilling for Pilatus VI.B. Piskning
VII. Korsgangen VII.A. Tornekroning VII.B. Gravlægning	VIII. Korsfæstelsen VIII.A. Gravlægningen VIII.B. Opstandelsen

Lad os se nærmere på kirkens største klenodie, dens kalkmalerier.

I. Nederst tv: Bebudelsen. Maria knæler

ved en læsepult med et par bøger. De er syet i ryggen og har store spænder. Ave gratia all dominus tecum (Hild dig, nåde al Herren er med dig).

ken. Manden spiller på sækkepibe. Konen sidder og spinder. 'Gloria deo in excelsis. (Ære være gud i det høje).

Midt i ses **Jesus fødsel**. Maria tilbeder sit barn. Josef laver mad med en vifte i hånden. Dyrene står i baggrunden.

Nederst th: **Englen viser sig for hyrderne på mar-**

II: Nederst tv. ses to glorier, **Maria og Elisabeth**. 'Et unde mihi hoc quod mater domini mei venit ad me..' (Og hvordan skulle det ske, at min herres moder kommer til mig).

Midt i: **De hellige tre konger**.

Den ældste af kongerne har lagt sin krone, som ses i forgrunden. En rødskegget konge peger på julestjernen, mens den yngste konge måber.

Nederst th: **Fremstillingen i templet** vises i form af et par hoveder og toppen af en fakkell.

III: Midt i: **Barnemordet**.

Til venstre indgiver en djævel Herodes den onde tanke, at lade alle drengebørn slå ihjel. Midt i spidder to af hans panserklædte soldater børn. Til højre ses en moder, der sætter sig til modværg med en håndrok.

Det hastigt voksende sædekorn.

Herodes panserklædte soldater ses til venstre. Til højre skildres årets gang. Yderst tilsår bonden markerne. Siden høster han kornet med segl, mens konen binder det sammen i neg. Billedet viser 1400-tallets mode. Han med tildækket hoved i stramtsiddende halvlång trøje og bukser samt spidse sko om vinteren. Om sommeren med skjorte og hat. Hun i lang kjole og med tildækket hår, da hun er gift.

IV. Nederst tv: **Flugten til Ægypten**. Josef er rejseklædt med rygsæk på nakken, mens Maria og barnet ridder på et æsel.

Midt i ses onde trolde, der flygter for den hellige familie.

Nederst th: **Jesus dåb**. Helligånden i form af en due svæver over Jesus. Johannes har en krukke i hånden og salver Jesus. En engel holder Jesus kjortel. De bugtede linjer er Jordans vande.

I midten: **Jesu indtog i Jerusalem palmesøndag**. Nogle har dækket jorden med kapper. Andre kaster grene fra træer.

V. - Nederst tv: Renselse. **Fodvask** før nadveren.

- Midt i: **Nadveren**. Johannes har lagt sit hovedet i Jesus skød. Jesus rækker brødet til Judas uden glorie. Bordet er

dækket med fisk, drikkekander med låg, knive og trekantede brød. - Nederst th: **Jesus bøn i Getsemane have**. Foran ham ses kalken, korset og svøben og guds hånd, der indvier dem. Bagved sover tre disciple. *Pater si possibile est transeat a me calix iste.* (Fader, hvis det er muligt, lad denne kalk gå forbi mig).

VI. I midten: **Judaskysset**.

Malkus knæler foran Jesus, der er ved at sætte hans øre på. Peter stikker sit sværd i skeden. Til højre ses soldaterne.

Nederst tv: **Fremstillingen for Pilatus**, der vasker sine hænder.

Nederst th: **Piskningen**. Jesus piskes af grimme, onde soldater.

VII. I midten: **Korsgangen**, hvor Jesus med glorie bærer korset. Bag ham ses nogle kvinder, omkring ham romerske soldater.

Nederst tv: **Tornekroningen**.

Nederst th: **Korslagningen**

Mens Jesus hænder sømmes fast, bindes hans fødderne.

VIII. Midt i: **Korsfæstelsen**. I midten ses *Longinus*, der stikker Jesus i siden og *Stefano*, der rækker ham en eddikesvamp.

Nederst tv: **Gravlægningen**, hvor Jesus begraves langfredag.

Nederst th: **Opstandelsen**, hvor Jesus stiger op af graven, mens de romerske soldater sover.

Ude på kirkegården mødes man af en meget flot gravsten. Det er **Børge Jansbergs** (1913-93) grav. Han var en årrække ansat som socialchef i kommunen. Han var dertil autodidakt kunstner, der bl.a. har lavet skulpturen *Thors Hammer*, som kommunens studenter hvert år danser omkring.

2. Tre Præstegårde og to skoler

På C.W. Gjøs Vej ses den nye præstegård fra 2017 i nr. 18 B. I midten i nr. 20 ligger den forrige præstegård fra 1969, og på hjørnet ses den smukke gule præstegård fra 1837 (*Tingstedvej 22*).

Vejen er opkaldt efter *Michael Wulff Gjøe*, der var godsejer på Gjeddesdal fra 1774-1795. Han testamenterede bl.a. en fond til opførelse af en skole i Reerslev. Selvom skolen på hans tid lå et andet sted i landsbyen, byggede man her i **1836** en skole nær kirken, man kaldte *Den Gjøske skole* (foto tv).

I **1906** blev den erstattet af en ny skole, der blev bygget vinkelret på den gamle skole (foto th). Den nye skole fungerede til 1955. En overgang var der kommunekontor i den gamle Gjøske skole. I 1955 blev begge ”skoler” solgt og erstattet af den nuværende skole på *Tingstedvej 40*. I dag er de gamle ”skoler” nedrevet. Den først fra 1836 lå, hvor der i dag er græsplæne nær kirken. Den anden, hvor der er bygget en række nye huse.

Gå over på den anden side af Tingstedvej. Du står nu for enden af den gamle landsby.

3. Brandhøjgård (*Tingstedvej 21 A.*)

Før landboreformene lå Brandhøjgård her. En rest af den gamle gård ligger her endnu. Det er landsbyens ældste hus fra 1662. Ved udskiftningen i 1794 flyttede Brandhøjgård ud

på sin mark. Gården ligger der den dag i dag, og har givet navn til vejen, den ligger på.

dens jord er bortforpagtet i dag. I bunden ses **Søgård** (*Sømosevej 2*), en tredje af landsbyens gamle gårde. Også den ligger på sin oprindelige plads. En af længerne er fra 1789, mens resten af huset er fra 1981. På denne gård startede Reerslevs bogudlån i sin tid. I 1993 blev det meste af jorden frasolgt.

4. Thorsgård (*Tingstedvej 21*) anes bag en hæk. Det er den fjerde af de gamle gårde. Det er en flot gård i gule sten med stuehus fra **1872**. Før udskiftningen lå gården i den nordlige del af landsbyen, men i 1872 flyttede den herved, så den fremover lå nær den jord, den havde fået tildelt ved udskiftningen. Både gård og jord er siden blevet opkøbt af Reerslevgård, der fremover tog sig af dyrkningen af Thorsgårds jord. *Fortsæt til højre, for at se nærmere på Thorsgård og for at se resten af landsbyen.*

5. Hegnet (*Tingstedvej 20*). På den anden side af vejen lå indtil 1956 en femte af Reerslevs gårde. Den hed *Hegnet*. Efter en brand blev pladsen fraskødet, og Hegnet opførte en ny gård overfor skolen *Tingstedvej 41*. Den udflyttede gård talte blandt de første økologiske gårde i Danmark. Efter den blev solgt i 2006 kaldes den af flere *Hyldagergaard*, fordi den nye ejer kom fra en gård med det navn. På den anden sides ses

6. Smedjen (*Tingstedvej 19*).

Fra 1890'erne har der været smedevirksomhed her. Det hus, der ligger her i dag, er fra 1916. Førhen var smedjen nabo til **Reerslevs første skole**, der lå her fra

Reerslevs første skole og smedjen.

1740-1836. Siden blev den kaldt *Vagten*, fordi soldater under første verdenskrig holdt vagt her. Bagefter blev huset en overgang anvendt som husvildebolig, indtil det blev nedrevet i 1970'erne.

7. Reerslev Bystævne

På den anden side ses 10 sten i en rundkreds. Det er en anden af Reerslev juveler. Mens mange landsbyer kan fremvise et bystævne, så kan få som Reerslev fremvise det originale bystævne tilbage fra middelalderen. Alle sten er dog ikke bevaret. Det var her bønderne samledes før landboreformernes tid, når oldermænd blæste til samling, for at diskutere markernes drift. Vejen –*Tingstedvej*– har navn efter dette bystævne. Da bystævnet var Reerslevs centrale plads, lå ikke alene skolen førhen her, men bag det lå det **gamle fattighus**. Det er nedrevet i dag.

Rugbjerggård (*Tingstedvej 18*).

Den smukke gule gård bagved, er den sjette af de gamle gårde. Den ligger på sin oprindelige plads, og er bygningerne fra 1800-tallet. Markerne blev frasolgt til grusgrav i 1900-tallet og indgår i *Hedeland i dag*.

8. Tækkemanden boede førhen i det hvide hus (*Tingstedvej 15*) fra 1877 med gavl mod vejen.

Nabohuset bærer årstallet 1913. Det var **kapellanens hus**. Huset blev bygget til *pastor Wassermann*, da han i 1913 kom til Reerslev som kapellan. I 1916 blev han præst og bestred jobbet her til 1941. På den modsatte side ses.

9. Tre gamle jordløse huse

med gavl mod vejen. Det første (*Tingstedvej 14*) er det ældste. Det er fra **1750** og var førhen et dobbelthus. Det mellemste (*Tingstedvej 12*) er fra **1800**, mens det sidste, (*Tingstedvej 10*) i **1927** blev genopført, hvor et ældre hus før lå.

På den anden side af vejen ses en lille hvid stråtekt landejendom (*Tingstedvej 9 A*). Ejen-

dommen er fra 1927 og blev bygget af muremester *Grann*, der boede der. Den afviger fra sjællandsk byggeskik, idet huset ligger på langs af gaden og er tækket med en flad afskæring.

Lidt fremme på den anden side af vejen ses

10. Stendyssegård (*Tingstedvej 6*). Det er den syvende af Reerslevs gamle gårde. Den ligger på sin oprindelige plads og spejler sig smukt i gadekæret foran den. Mens stuehuset er fra 1899, er længerne lidt yngre. De er fra første halvdel af 1900-tallet. Gården var indtil for nylig i familien Larsens eje og havde været det siden 1700-tallet. Gården har navn efter en stendysse fra bondestenalderen, der indtil 1800-tallet lå på dens mark. Jorden

er for længst frasolgt til grusgrav og indgår i *Hedeland* i dag.

På modsat side (*Tingstedvej 7*) ligger et lille hus fra 1923. Det blev bygget til **Johanne**, der var husbestyrerinde på *Stendyssegård*. Siden arvede hun huset.

Gå op ad Thorsbrovej. På højre side ses et hvidt stråtekt **hus** (*Thorsbrovej 2*). Det er et af landsbyens gamle huse fra 1888.

11. Reerslev Forskole 1895-1955
Thorsbrovej 4.

Huset blev bygget i 1881 til en af døtrene fra *Stendyssegård*. Fra 1895-1955 fungerede det som forskole med bolig for læreren til venstre og skolestue til højre. Der var skolegård bag huset.

Bag forskolen ses et hvidt **hus** (*Thorsbrovej 6*). Huset ligger, hvor der i **gammel tid** var **en smedje**. Huset her er opført i 1898, og kaldes for **klokkerens hus**, fordi klokkeren tidligere boede her.

12. Reerslevgården (*Thorsbrovej 8*), er den ottende af Reerslevs gamle gårde. Det er den gård, der bærer landsbyens navn. Den ligger på sin oprindelige plads og har altid været en meget stor gård med over 100 td. land. Siden er den blevet endnu større. Den har købt *Thorgård*, store dele af *Søgårds* marker, samt andre gården i andre landsbyer, så den i dag er på 373 td. land. Gården ligger på sin oprindelige plads. Stuehuset er fra

1870, mens 3 af laderne er fra 1857. De sidste 2 er fra 1930. Jordene dyrkes fortsat, men har siden 2016 været bortforpagtet.

13. Lundhøjgård (*Thorsbrovej 9-13*), ligger på den anden side af vejen. Mest markant er det gamle bondemejeri i kampesten fra 1877, der spejler sig smukt i gadekæret. Mejeriproduktionen optog den daværende ejer så meget, så han i 1888 var med til at starte andelsmejeriet *Hedelykke* i Hedehusene og var formand for det 1890-1917. Det meste af gården brændte i 2007, og er ikke blevet

genopført. Nyd den gamle længe nr. 11. Indtil for nylig kunne man se, at den første del var bygget i kampesten og den midterste del af teglsten. Den bagerste del er bindingsværk med en skæv dør og bjælker, der stikker frem. Markerne drives i dag økologisk, idet de er opkøbt af *Hegnet/Hyldagergaard*. *Gå tilbage til landsbyen.*

14. Høkeren (*Thorsbrovej 3B*)
Det er svært at se det, men dele af huset på hjørnet er fra 1827. Omkring 1860'erne åbnede en høker (en købmand) en butik i dette hus. Foruden butik var der dertil førhen en stor 2

etages hal med balkon, som samlede folk til fest. Denne gildesal blev nedrevet i 1984. Den lå, hvor Thorsbrovej 3A ligger i dag.

I 1892 fik købmanden en konkurrent i *Brugsen* (*Tingstedvej 25*), der oveni købet uddelte lørdagsbolcher til børnene. Men der var plads til to butikker, så købmanden her eksisterede indtil 1960'erne. Gildesalen fik også en konkurrent, idet Reerslev i 1899 byggede *Reerslev Forsamlingshus* på *Tingstedvej 27* ved siden af *Brugsen*.

Fortsat til højre og passer bommen. Kort efter deler vejen sig. Fortsat lige ud ad Nordtoften.

15. Nyd de to gamle huse. Nordtoften 1 er fra 1827 og Nordtoften 3 fra 1860. Førhen lå *Alvedgård* og *Landhøjgård* længere fremme.

Vend om og fortsat ned ad Nørregade. For enden ligger et af de gamle huse.

16. Husmandshus (*Nørregade 3*) ligger dette skønne gamle jordløse hus fra 1850. Her boede *Erik Ring Hansen*, der i 2006 malede den nye altertavle til Reerslev Kirke.

Skå over Tingstedvej og gå ned ad Flintebjergvej. Tag den første stikvej på vestre hånd. Nogle kalder stien Kirkestien, da den fører op til Reerslev Kirke. Andre kalder den Digestien.

17. Reerslevs vandværk fra 1961 ses kort efter. Beholderen ligger gemt i den lille græshøj. Gå op på græshøjen. Her er der flot udsigt over området, hvor du bl.a. kan se *Hedeland* og dens 45 m høje skibakke og amfiteater fra 1996.

Lidt fremme bagved *Stendyssegård* ses et stråtekt **murstenshus**. Det blev i 1880 bygget til en af sønnerne fra gården efter forældrenes.

Længere fremme ses **Rugbjerggård** fra bagsiden. Her skimtes lidt af gårdens bindingsværk, der er malet rødt.

Slut turen af med at gå ned til **Kirkekæret** og ny det.

Hvis du vil forlænge turen, så tag evt. din cykel eller bil. Drej til højre ved *Tingstedvej* og kør mod *Stærkende*. På venstre

hånd ser du først **Brugsens** bygning fra 1892 (*Tingstedvej 25*). Den hedder *Pizzafabrikken* i dag. I nabohuset (*Tingstedvej 27*) ligger **Reerslev Forsamlingshus** fortsat.

Længere fremme på højre hånd ses **Reerslevs Skole** fra 1955 (*Tingstedvej 40*). På den anden side ligger **Hegnet/Hyldagergaard**, der talte blandt de første økologisk landbrug i Danmark. Ejeren har opkøbt jord og ejer i dag 216 td. land. Han dyrker dog i alt 1512 td. land, og al jord drives fortsat økologisk.

Vil du se nærmere på kommunens 13 andre landsbyer så scan denne QR-kode.

